

KLIMA- OG
FORURESNINGS-
DIREKTORATET

JØTUL AS AVD. FREDRIKSTAD
Festningsveien 2
1678 Kråkerøy

Klima- og forurensningsdirektoratet
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@klif.no
Internett: www.klif.no

Dato: 15. mai 2013
Vår ref.: 2011/406
Deres ref.: Anita Andersen
Saksbehandler: Per Morten Myhra, telefon: 35 58 62 11

Revisjonsrapport

2013.020.R.Klif

Revisjon ved Jøtul AS

Dato for revisjonen: 22. – 25. april 2013
Kontrollnummer: 2013.020.R.Klif

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:

Anita Andersen
Knut Marthinsen

Fra Klima- og forurensningsdirektoratet:

Per Morten Myhra
Geir Tovslid

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen som ble presentert hos Jøtul AS under sluttmøtet den 25. april 2013. Rapporten er å anse som endelig.

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) avdekket to avvik og ga syv anmerkninger under revisjonen.

Avvik:

- Jøtul har ikke utarbeidet et måleprogram i henhold til Klifs krav til utslippskontroll.
- Jøtul har ikke overholdt leveringsplikten for farlig avfall.

Anmerkninger:

- Virksomhetens egenrapportering og kvaliteten på de innrapporterte utslippsdata kan bedres.
- Virksomhetens instruks for avfallsbehandling, KII-400 02, har mangler med hensyn til beskrivelse av avfallstyper for farlig avfall, håndtering, oppbevaring, leveringsplikt samt utfylling og oppbevaring av deklarasjonsskjema.
- Miljøstasjonen for oppbevaring av farlig avfall var ustrukturert med hensyn til lagring og merkingen av de forskjellige avfallstypene var mangelfull.
- Lagerreolen for nye fat med gir- og smøreoljer mangler oppsamlingstrau.
- Virksomheten har ikke etablert et system for testing av alarmfunksjonene knyttet til de kontinuerlige støvmålerne.
- De manuelt målte avgassmengdene som ekstern konsulent måler i forbindelse de årlige manuelle støvmålingene knyttet til beregning av støvmålerens kalibreringsfaktorer blir ikke sammenholdt med viftekapasitetene.
- Virksomhetens prosedyre for avviksbehandling blir i liten grad brukt på forhold knyttet til ytre miljø.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

15.05.2013	Per Morten Myhra	Einar Knutsen
Dato	kontrollør	seksjonssjef
	Klima- og forurensningsdirektoratet	

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Østfold ved miljøvernavdelingen
- Fredrikstad kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: JØTUL AS AVD FREDRIKSTAD	
Organisasjonsnr.: 974284847	Eies av: 989519247
Bransjenr. (NACE-kode): 27.520 - Produksjon av ikke-elektriske husholdningsmaskiner og apparater	

Kontrollert enhet

Navn: Jøtul AS	Anleggsnr.: 0106.0056.01
Kommune: Fredrikstad	Fylke: Østfold
Anleggsaktivitet: Metallurgisk industri	Gebysats: 3
Tillatelse gitt: 12. august 1996	Sist endret: 11. mars 2013

2. Bakgrunn for revisjonen

Formålet med revisjonen er å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Klif har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonens tema

- internkontroll
- avviksbehandling
- utslippskontroll
- måleprogram
- egenkontrollrapportering
- farlig avfall
- avfallshåndtering
- tillatelse
- forbudte og regulerte stoffer (PCB)
- varslingsrutine akutt forurensning
- utslipp av klimagasser

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Klif avdekket to avvik og ga syv anmerkninger innen områdene som ble kontrollert. Jøtul AS plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Klif skal kunne avslutte saken, må Jøtul AS innen 1. juli 2013 sende en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon som viser at avvikene er rettet. Klif ber også om tilbakemelding på anmerkningene innen samme dato.

Vi ber om at virksomheten stiler svarbrevet til Klima- og forurensningsdirektoratet (postmottak@klif.no) v/Per Morten Myhra.

4. Gebyr for revisjonen

Jøtul AS er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. varselbrev fra Klif datert 23. januar 2013). Dette betyr at dere skal betale kr. 81.100,- i gebyr for revisjonen. Faktura ettersendes. Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for systemrevisjon (tilsyn over flere dager).

Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Miljøverndepartementet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra . Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Klif. Klif viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Klifs postjournal på www.klif.no (jf. offentlighetsloven).

6. Avvik

Det ble funnet to avvik under inspeksjonen.

Avvik 1

Jøtul har ikke utarbeidet et måleprogram i henhold til Klifs krav til utslippskontroll

Avvik fra: Krav stilt i brev fra Klif datert 10. desember 2010.

Kommentarer:

Jøtul AS ble i brev datert 10. desember 2010 varslet om at Klif fra 1. januar 2012 endrer kravene til utslippskontroll. De nye kravene gjelder for all landbasert industri med tillatelse fra direktoratet og er i hovedsak knyttet til bedre dokumentasjon og beskrivelse av:

- hvilke ansvarsforhold som er etablert for utarbeiding og etterlevelse av kravene som er nedfelt i måleprogrammet
- hvilke prosessenheter som har utslipp og hvor utslippene blir målt
- hva utslippskontrollen består i og hvorledes den blir gjennomført
- hvilke måle- og prøvetakingsprinsipper som blir brukt

- hvilke metode(r) som blir brukt for måling av volumstrøm
- hvilke metode(r) som blir brukt til beregning av årlig utslipp
- hvordan utslippsdataene blir kvalitetssikret
- hvilke usikkerhetsbidrag som er knyttet til de forskjellige trinn i målingene (måling av volumstrøm og måling av støvkonsentrasjon)
- hvordan virksomheten drifter, vedlikeholder og kalibrerer utstyr knyttet til kontinuerlig måling av utslipp (vifter/målere for volumstrøm og kontinuerlige støvmålere)

Jøtul har ikke utarbeidet et strukturert måleprogram der alle disse punktene inngår.

En nærmere utdyping av hvilke forventninger Klif har til virksomhetens utslippsmålinger, beregninger, kvalitetssikring av resultater og rapportering av utslipp, utover det som står i tillatelsen, er gitt i Klifs fakta-ark 2748/2010 "Forventninger til industriens utslippskontroll".

I følge fakta-arket skal virksomheten benytte konsulenter som er akkreditert for den aktuelle tjenesten, dersom denne blir utført av eksterne. Konsulenten som utfører de manuelle støvmålingene, der støvkonsentrasjonene fra disse danner basis for beregningene av kalibreringsfaktorene for de kontinuerlige støvmålerne, er ikke akkreditert. Dokumentasjon på periodisk gjennomført kalibrering av de kontinuerlige støvmålerne med angivelse/beregning av kalibreringsfaktor kan heller ikke fremvises.

Måleprogrammet skal ha et omfang som sikrer at resultatene gjenspeiler de faktiske utslippene fra virksomheten. Det betyr at måleprogrammet skal utformes med bakgrunn i en grundig kartlegging av alle utslipp og variasjoner i disse over tid.

Måleprogrammet skal omfatte alle komponenter som er regulert gjennom grenseverdier i tillatelsen eller i forskrifter, og alle komponenter som er rapporteringspliktig i henhold til Klifs veileder for egenkontrollrapportering, TA 2877/2012.

Avvik 2

Jøtul har ikke overholdt leveringsplikten for farlig avfall.

Avvik fra: Avfallsforskriften § 11-8 "Leveringsplikt".

Kommentarer:

Farlig avfall skal leveres godkjent mottaker minst 1 gang pr. år. Leveringsplikten inntreffer når den totale mengden av den farlige avfallskomponenten overstiger 1 kg.

På miljøstasjonen for oppbevaring og lagring av farlig avfall var det lagret store mengder oljeholdig avfall (girolje, smøreolje og filler) og lakkrester samt mindre kvanta med løsemidler, spraybokser og batterier. Avfallstypene er ikke meldt innlevert til godkjent mottaker av farlig avfall i egenrapportene for 2011 og 2012. Mengdene som er lagret på miljøstasjonen tyder på at farlig avfall av disse typer ikke har blitt levert de siste to år.

7. Anmerkninger

Det ble gitt syv anmerkninger under inspeksjonen.

Anmerkning 1

Virksomhetens egenrapportering og kvaliteten på de innrapporterte utslippsdata kan bedres.

Kommentarer:

Virksomheten rapporterer årlige utslipp av CH₄, N₂O, NO_x, SO₂, flyktige organiske forbindelser og CO₂ til luft. De årlige utslippene av CH₄, N₂O, NO_x og flyktige organiske forbindelser skal ha basis i forbrukt mengde lett fyringsolje og standardfaktorene for utslipp fra brenslere angitt i vedlegg 2 tabell 3A i Klifs "Veiledning til egenrapportering fra landbasert industri", TA 3012/2013. Det årlige utslippet av CO₂ skal ha basis i forbrukt mengde lett fyringsolje og utslippsfaktor fra forbrenning av fossilt brensel (lett fyringsolje) angitt i tabell 4 i det samme vedlegget. Beregningen av årlig utslipp av SO₂ skal ha basis i forbrukt mengde lett fyringsolje og svovelinnholdet i oljen.

I egenrapporten for 2012 har virksomheten rapportert for høyt utslipp av CH₄ og for lavt utslipp av SO₂. Utslippet av CH₄ er rapportert til 28 kg/år, mens det korrekte skal være 17,7 kg/år. Utslippet av SO₂ er videre rapportert til 109 kg/år, mens det korrekte skal være 177 kg/år.

Det rapporterte årsutslippet av flyktige organiske forbindelser til luft fra fyringen med lett fyringsolje i 2012 er i følge Klifs beregninger rapportert for høyt. Klif har på basis av standardfaktorene for utslipp av brenslere beregnet summen av CH₄-utslippet og NMVOC-utslippet fra brenningen av lett fyringsolje på fyrkjelen til 88,5 kg og ikke 16,9 tonn slik virksomheten har gjort. Totalt årlig utslipp av flyktige organiske forbindelser i 2012 blir derfor ca. 17 tonn og ikke 33,8 tonn som angitt i egenrapporten.

Virksomheten har videre rapportert et årlig utslipp av støv fra forbruket av lett fyringsolje på 0,832 tonn. I veiledningen til egenrapporteringen er det ikke angitt noen standardfaktor for beregning av utslipp av støv fra forbruk av brenslere (lett fyringsolje) slik virksomheten angir. Totalt årlig utslipp av støv fra virksomheten består kun av prosessutslippet. Prosessutslippet av støv har basis i støvutslippet fra de enkelte kildene. Utslippet fra hver enkelt kilde har igjen basis i midlere støvkonsentrasjoner, avtrekk-viftenes viftekapasiteter og driftstidene.

Anmerkning 2

Virksomhetens instruks for avfallsbehandling, KII-400 02, har mangler med hensyn til beskrivelse av avfallstyper for farlig avfall, håndtering, oppbevaring, leveringsplikt samt utfylling og oppbevaring av deklarasjonsskjema.

Kommentarer:

Instruksen gir ingen oversikt over hvilke typer farlig avfall som kan oppstå ved virksomheten, hvordan de ulike typene med farlig avfall skal håndteres, hvilke retningslinjer som gjelder for oppbevaring, hvilke regler som er knyttet til leveringsplikten samt hvilke regler som gjelder for utfylling og oppbevaring av dokumentasjon knyttet til deklarasjonsskjema. Den foreliggende instruksen trenger å revideres. I forbindelse med revideringen bør virksomheten vurdere å utarbeide egen instruks for håndtering av farlig avfall.

Anmerkning 3

Miljøstasjonen for oppbevaring av farlig avfall var ustrukturert med hensyn til lagring og merkingen av de forskjellige avfallstypene var mangelfull.

Kommentarer:

I forbindelse med Klifs verifikasjon av miljøstasjonen ble det konstatert at fatene med spillolje, lakkrester og annet farlig avfall var lagret sammenblandet og kun delvis var merket med innhold. Klif etterlyser en bedre struktur på lagringen på miljøstasjonen, samt tydeligere merking av hva de forskjellige fatene inneholder. Merkingen må tåle fysiske og klimatiske påkjenninger.

Anmerkning 4

Lagerreolen for nye fat med gir- og smøreoljer mangler oppsamlingstrau.

Kommentarer:

En lekkasje på oljefatene som lagres i reolen kan føre til at olje renner ut på gulvet og kan komme på avveie. Et oppsamlingstrau under reolen kan begrense oljemengden som renner ut på gulvet og redusere mengden som eventuelt kommer på avveie.

Anmerkning 5

Virksomheten har ikke etablert et system for testing av alarmfunksjonene knyttet til de kontinuerlige støvmålerne.

Kommentarer:

Virksomheten har 6 kontinuerlige støvmålere i drift, 2 optiske målere og 4 triboelektriske målere. Alarmgrensene for målerne er satt til 13 mg/Nm³. Tillatelsens korttidsgrenser for støvkonsentrasjonene er 15 mg/Nm³ som maksimalt timesmiddel. Ved å etablere et testsystem med påtrykk av eksternt strømsignal kan det lett sjekkes om støvmålernes alarmgrenser er aktive og fungerer.

Anmerkning 6

De manuelt målte avgassmengdene som ekstern konsulent måler i forbindelse med de årlige manuelle støvmålingene knyttet til beregning av støvmålerens kalibreringsfaktorer blir ikke sammenholdt med viftekapasitetene.

Kommentarer:

Viftekapasitetene blir brukt til å bestemme årsutslippene for støv fra de ulike kildene sammen med midlere målt støvkonsentrasjon og driftstiden. Ekstern målekonsulent foretar årlige manuelle støvmålinger av støvkonsentrasjonene fra de ulike kildene. Resultatene fra de manuelle støvmålingene blir brukt til å beregne kalibreringsfaktorene til de kontinuerlige støvmålerne. I forbindelse med støvmålingene blir avgassmengdene målt med pitotrør og mikromanometer. De målte avgassmengdene blir ikke sammenholdt med viftekapasitetene. Ensidig bruk av viftekapasitetene fører til at de årlige støvutslippene fra de ulike kildene på sikt blir overrapportert.

Anmerkning 7

Virksomhetens prosedyre for avviksbehandling blir i liten grad brukt på forhold knyttet til ytre miljø.

Kommentarer:

Ved gjennomgang av virksomhetens register for avviksbehandling ble det konstatert at avvikene som var behandlet i stor grad var rettet mot mangler og feil ved innkjøpte og produserte varer/produkter samt ulykker/nestenulykker knyttet til skader på personer og utstyr, og i liten grad mot forhold relatert til utslipp og hendelser med konsekvens for ytre miljø.

8. Andre forhold

Støy:

En konsulent har utført støymålinger hos tre nærliggende naboer før og etter etableringen eller byggingen av nytt lager- og produksjonslokale. Støynivået hos to av naboene har blitt redusert etter at nybygget kom opp. Hos en av naboene har støynivået økt. De målte støynivåene ligger imidlertid under grenseverdiene gitt i tillatelsen for både hverdag-, kveld- og nattestid hos alle naboer. Målekonsulenten har anbefalt støydemping av vifter for å redusere støynivået hos den naboen som har fått økt støybelastning. Jøtul har bevilget penger for å få gjennomført tiltaket.

Oljeutskillere:

Virksomheten har to oljeutskillere på anleggsområdet, en i vaskehall for rengjøring av trucker og prosessutstyr og en i et rengjøringsrom i det nye lagerbygget. Oljeutskilleren i rengjøringsrommet har hittil ikke blitt belastet med oljeholdig avløpsvann. Oljeutskilleren er utstyrt med alarmfunksjon. Automatisk alarm blir utløst ved høyt oljenivå. Utskilleren i vaskehallen for trucker og prosessutstyr blir i følge virksomheten visuelt kontrollert en gang pr. uke (hver mandag). Tømming blir rekvirert ved behov. Avløpene fra oljeutskillerne blir samlet og ledet i felles avløp til resipient.

Propan som energikilde:

Virksomheten har en propantank på ca. 12 m³ (10 tonn) inne på anleggsområdet. Propan blir brukt til drift av trucker og herding av nye oppmurte foringer i smelteovner, holdeovner og øser knyttet til smelte- og støpe-prosessen. Bruken av propan gjør at CO₂-utslippet fra virksomheten egentlig er noe høyere enn det som faktisk har blitt rapportert. Virksomheten rapporterer kun det CO₂-utslippet som har basis i årlig forbruk av lett fyringsolje. Det årlige CO₂-utslippet fra bruken av propan knyttet til herding av nye oppmurte foringer i smelteovner, holdeovner og øser skal beregnes ved hjelp av standard utslippsfaktor for propan (3 tonn CO₂/tonn energivare) og det propanforbruket som går med til herdingen (propanmengden som brukes til drift av trucker skal ikke inngå i propanforbruket).

9. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Formøte: Forberedende møte for å planlegge revisjonen (13.02.2013).
- Åpningsmøte: Informasjon fra Klif om gjennomføringen av revisjonen (22.04.2013).
- Intervjuer og verifikasjoner fra 22. til 25. april 2013:
 - 7 personer ble intervjuet
 - befaringer ble gjennomført til følgende steder:

- Målepunktene for de kontinuerlige støvmålerne og de manuelle kontrollmålingene som konsulent gjennomfører
- Miljøstasjonen for oppbevaring av farlig avfall
- Lageret for mellomlagring av blyholdig farlig avfall
- Avsluttende møte: Oppsummering med presentasjon av resultatene (25.04.2013).

I vedlegg 1 har vi satt opp en oversikt over deltakerne på revisjonen.

10. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter.
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Klif.
- Pålegg/vedtak i korrespondanse mellom virksomheten og Klif.
- Dokumenter innhentet på formøtet relatert til virksomhetens internkontrollsystem.

VEDLEGG 1

Deltagere ved Klifs revisjon ved Jøtul AS

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Funksjon	Formøte	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Automatiserings ingeniør	x	x	x	x
HMS-Koordinator	x			
Teknisk sjef	x	x	x	x
Kvalitets-/HMS-Koordinator	x	x	x	x
Avdelingsleder mekanisk		x	x	x
Avdelingsleder bearbeiding/montasje				x
Avdelingsleder emalje				x
Avdelingsleder bearbeiding		x		x
Avdelingsleder støperi		x		x
QA & HR		x		x
Avdelingsleder modellverksted		x		x
Automasjon (filteranlegg)		x	x	x
Avdelingsleder elektro		x		x
Vedlikeholdsavdelingen (filter)		x		x
Fagansvarlig automasjon		x		x
Fabrikk sjef		x		x
Målekonsulent		x	x	
Avdelingsleder montasje		x		
Hovedverneombud		x		
Vedlikehold oljeutskillere		x	x	

Klifs revisjonsgruppe:

Per Morten Myhra, revisjonsleder

Geir Tovslid, revisor

VEDLEGG 2

Dokumentunderlag for Klifs revisjon ved Jøtul AS

Nedenfor har vi satt opp en liste over dokumenter som var spesielt viktige som dokumentunderlag for revisjonen, og som går utover lover forskrifter og lignende (for eksempel fra virksomhetens prosedyresamling):

- Prosedyre for vern av ytre miljø, KIP-400
- Instruks for kontroll med støy, KII-400 01
- Instruks for avfallsbehandling, KII-400 02
- Instruks for forvaltning av naboforhold, KII-400 03
- Prosedyre for sikkerhet og krisehåndtering, KIP-310
- Instruks for sikring mot uønskede hendelser, KII-310 01
- Instruks for varsling og opptreden ved ulykker, KII-310 02
- Skjema for varsling og opptreden ved ulykker, KIS-310 02 01
- Skjema for registrering ved uønskede hendelser, KIS-310 02 02
- Prosedyre for avviksbehandling, KIP-060
- Skjema for avviksmelding KIS-060 01
- Målekonsulentens prosedyre 8.70.2 for manuell måling av støvkonsentrasjon og støvutslipp